

Poul Nyrup Rasmussen við Tíðindablaðið Sosialin á Christiansborg:

Vit hava førkað okkum - nú mugu føroyingar siga ja

Tað verður ikki talan um eina dómarakanning. Vit kunnu ikki gera kompromis við rættartrygdina. Men tann kanningin, sum vit skjóta upp og sum er gjørd við m.a. føroyskum sjónarmiðum og uppskotum sum grundarlag, verður betri enn ein dómarakanning. Alt skal fram í ljósið, hvør steinur skal endavendast og vit skulu koma til botns í málinum.

M.a. hetta segði danski forsætisráðharrin, Poul Nyrup Rasmussen, á Christiansborg fríggjadagin. Tíðindablaðið Sosialurin var við á tíðindafundinum

Jan Müller

úr Keypmannahavn

Í dag fer danska fólkatingið at leggja lógaruppskot um eina kanning av bankamálum fyri fólkatingið. Hetta hendir samstundis sum fólkatingslimirnir fara undir eina samrøðu av øllum bankamálum og viðurskiftunum millum Føroyar og Danmark sum heild. Hetta fólkatingsorðaskiftið fer at koma beint í kjalarværrinum av einum fyrispurningi, sum m.a. formaðurin í tí størsta and-

stöðuflokkinum, Vinstra, Uffe Ellemann-Jensen hevur sett dansku stjórnini um bankamálið og viðurskiftini millum londini.

Her á Christiansborg ivast eingin longur í, at talan verður um eitt drúgt og harðligt orðaskifti. Hetta serliga tí at tað ikki eydnaðist sendiboði Nyrups, Bjørn Westh, løgmálaráðharran, at fáa føroyingar útten víðari at svølga seinasta útspælinum frá stjórnini.

Hetta uppskotið hevur sín uppruna í tí uppskoti, sum eitt nú teir konservativu komu fram við nakað herfyri og er annars grundað á, at ikki ein dómari men ein serfrøðinganevnd skal kanna bankamálið.

Líknandi uppskot hava bæði lóting og landsstýri

vrakað, men Nyrup, Westh og teirra fólk hava so arbeitt víðari við uppskotinum og hava gjørt ymsar broytingar fyri at ganga føroyskum krøvum á mót.

Talan er um at gera eina heilt nýggja lóg, sum skal tryggja føroyingum, at alt málið verður lýst til fulnar, at hvør steinur verður vendur við, soleiðis sum forsætisráðharrin málbar seg á tíðindafundi á Christiansborg fríggjadagin.

Sambært uppskotinum verða heldur óvanlig stig tikin, eitt nú verður banka- og sparikassalógin sett úr gildi. Hetta verður gjørt fyri at uppløysa annars lógartryggaða tagnarskylduna hjá bankafólki.

Hóast slík viðgongd stig, so tykist tað tó enn vera ó-

vissa í Føroyum um, hvørja lagnu uppskotið fer at fáa á tingi.

Gjørt okkum ómak at lurta eftir føroyingum

Á tíðindafundinum fríggjadagin, har eisini Sosialurin var til staðar, segði Poul Nyrup Rasmussen, at stjórnin fer at leggja uppskot um eina serfrøðingakanning fyri fólkatingið týsdagin. Hann legði áherðslu á, at stjórnin hevur gjørt sær ómak at lurta eftir føroyingum. Áttalan var at leggja lógaruppskotið fyri fólkatingið longu fríggjadagin, men tá lótingið gjørdi vart við sína ónøgd, tí tað ikki slapp at víðgöra málið áðrenn ella samstundis sum uppskotið varð lagt fyri fólkatingið, gjørdi

Nyrup og Westh av at biða við at leggja tað fram til í dag, týsdagin.

Poul Nyrup segði, at stjórnin hevði mettt tað vera sera umráðandi at fáa ein dialog við føroyskar myndugleikar, áðrenn hann kunnaði danska almennin um lógaruppskotið.

Bjørn Westh hevur verið í Føroyum fyri øðru ferð at tosa við føroyskar politikarar um kanningina og hvussu danir og føroyingar í felag kunnu gera eina kanning av føroysku bankasam- anleggingini.

Alt skal kortleggjast, hvør steinur skal vendast, og allur ivi um bankasamanleggingina skal fáast burtur. Tað lógaruppskotið, sum løgmálaráðharrin hevur lagt fram, avspeglar klárt, at stjórnin hevur lurtað eftir teimum sjónarmiðum og uppskotum, sum hann fekk á fyrstu Føroyavítjan síni fyri páskir, segði Nyrup og helt fram:

Vit skulu hava eina kanning. Bæði føroyskir og danskir myndugleikar hava frá byrjan verið á einum máli um, at ein kanning skal gerast. Tað hevur so bert verið ein spurningur um hvussu. Eftir at hava lurtað eftir føroyingum og eftir at hava tosað við okkara egnu ráðgevarar, havi eg gjørt av at skera ígjøgnum og leggja eitt lógaruppskot fyri fólkatingið. Hetta uppskot tryggjar øðrumegin, at hvør steinur væl og gjølla verður endavendur í føroysku bankasakini, - og hinumegin, at ein ikki minskar um ta rættartrygdina, sum stjórnin ikki fer at gera nakra neyðsemmu um.

Í gongd sum skjótast

Poul Nyrup Rasmussen segði víðari, at stjórnin ynskir, at kanningin verður sett í gongd skjótast gjørligt. Hann vísti á, at uppskotið eisini skal víðgerast í lótinginum, og at stjórnin vonar, at lótingið longu í somu viku sum fólkatingið fer undir eina realitetsviðgerð av uppskotið.

Hann legði áherðslu á, at uppskotið hjá stjórnini er besta modelið, sum hugsast kann fyri slíka kanning.

Forsætisráðharrin víðgjørdi síðani sjálvt lógaruppskotið. Hann segði, at dentur verður lagdur á, at allar hendingar í sambandi við føroyska bankamálið verða kortlagdar í eina kanning, sum fer á botn við øllum. Kanningin verður ásett við lóg. Formaðurin í kanningarnevndini skal lúka krøvini, sum verða sett hægstarættardómara.

Nevndin fevnir so eisini um ein bankaserkønan og ein statsautoriseraðan grannskoðara. Tað er ein skylda at leggja øll skjøl fram, herundir pappir frá øllum port-

um, sum hava tilknýti til málið. Tað er eisini ein skylda at koma við frágreiðingum og at geva skrivlig svar upp á skrivligar spurningar, sum nevndin heldur tørvur er á.

Møguleiki verður so eisini fyrn, at partar kunnu geva frágreiðing fyri rættinum, um tað ikki skrivliga er møguligt at fáa avgerandi víðurskifti viðgjørd á skrivligum grundarlagi.

Um nevndin metir, at tað eru »dunkle områder«, har ein partur í sakini eigur at verða avhoyrdur, so kann hetta gerast í einum sivilum dómstóli, helst í býrættinum, har dómari er við, men har tað er nevndarformaðurin, sum setir spurningarnar, og dómari ger referat, segði forsætisráðharrin.

Hann vísti so eisini á, at lógin sigur, at tagnarskyldan, sum er lógarsett í banka- og sparikassalógin, verður sett úr gildi, meðan kanningin fer fram.

Hetta merkir so, at møgulig munnlig vitfrágreiðing skal haldað fyri afturlatum hurðum.

At enda verður ein frágreiðing gjørd um alla kanningina, sum kann verða grundarlag undir eina meting, antin rættarlíggjard skjalleggjað á partar í málinum ella ikki, t.v.s. um sak skal leggast móti portum í málinum.

Poul Nyrup segði seg hava lagt stóran dent á, at alt verður gjørt fyri at fáa eina kanning og fyri at hava ein opnan, beinleiðis og skjótan dialog við føroyingar - og eina kanning, sum byggir á sínámillum áliti m.a. fyri tey »hensyn«, sum føroyskir myndugleikar hava og mugu taka og somuleiðis danskir myndugleikar.

Fara langt aftur í tíðina

Bæði eg sjálvur og stjórnin eru av teirri avgjördu uppfatan, at her verður talan um eitt fakliga sera kvalifiserað kanningararbeiði, har alt skal fram í dagsins ljós - fyri alt tíðarskeiðið, eisini fyri 1992, og gongur málið enn longur aftur í tíðina, so verður hon eisini tikin við.

Tað er tó av avgerandi týdningi fyri stjórnina, at vit koma á botn við málinum útán at gera kompromis við rættartrygdina - og útán at tað verður nakar ivi um endamálið við kanningini.

Socialurin spurdi forsætisráðharran, um uppskotið hjá stjórnini skal skiljast ultimativt, t.v.s. at hetta er endaliga og seinasta uppskotið til kanning - og hvat stjórnin fer at fyrataka sær, um nú lótingið kortini sig- ur nei!

Hvis og hvis og hvis, svarar ein eitt sindur ótolin men vælhyrdur Poul Nyrup. - Nú má ein ikki oyðileggja tann góða stemningin. Tað er ótrúliga týðningarmikið, at ikki misskiljingar koma og forða fyri sínámillum forstålsu nú.

Eg havi álitið, at hetta modelið fer at vinna frama í Føroyum. Føroyingar fara

Poul Nyrup Rasmussen: - Vit hava gjørt alt, vit kunnu, fyri at lurta eftir føroysku sjónarmiðum og hava eisini hoygt okkum nógv

Mynd Jan Müller

